Rapport fra rådgivningstjenesten 2017

Antall henvendelser

Det er registrert 268 henvendelser totalt på rådgivningstjenesten i 2017. Det er et gjennomsnitt på 24 i måneden (stengt i juli). Det har vært skrevet grundige artikler i Fosterhjemskontakt under spalten «Spør rådgiver». Denne spalten speiler saker som kommer inn til rådgivningstjenesten i Norsk Fosterhjemsforening. Tekstene er samtidig tenkt som en hjelp til de som har spørsmål angående oppdraget sitt som fosterhjem. Informasjon om temaene er også lagt ut på foreningens face-book- og webside.

Hvem henvender seg?

Henvendelsene har fordelt seg slik på fylkene:
Rogaland 31
Akershus 27
Hordaland 20
Østfold 15
Aust-Agder 13
Oslo 13
Vestfold 12
Sør Trøndelag 12
Buskerud 11
Møre og Romsdal 10
Finnmark 9
Nord Trøndelag 8
Nordland 8
Troms 8
Telemark 7
Hedmark 6
Sogn- og Fjordane 3
Oppland 2
Vest Agder 0

Et klart flertall av henvendelsene kommer fra kommunale fosterhjem, men vi får også henvendelser fra statlige hjem og beredskapshjem. Vi får også henvendelser fra instanser som skal bistå fosterhjemmene, for eksempel ansatte i barneverntjenesten.

Temaer

Spørsmålene som blir ringt inn til rådgivningstelefonen spenner fra de enkle til de veldig alvorlige temaene. Henvendelsene blir kategorisert, men dette kan noen ganger være vanskelig fordi temaene går i hverandre. Det er også slik at mange henvendelser rommer flere separate problemer, og de kunne derfor vært satt opp som flere henvendelser.

Henvendelsene er fordelt slik på temaer:

Økonomi	34,70
Annet	20,53
NAV	8,21
Samarbeid	6,72
Flytting	6,34
Rettigheter	5,60
Avtaler	5,60
Ettervern	4,85
Samvær	3,36
Forsikring	2,60
Adopsjon	1,49

Nedenfor presenteres temaer som vi har fått henvendelser om i 2017 med eksempler. Noen temaer er tatt med på grunn av alvorlighetsgrad, andre fordi vi får mange henvendelser på dette. Temaene skiller seg ikke mye fra tidligere år. Det er i hovedsak de samme temaene som går igjen, men det var noen færre flyttesaker dette året enn tidligere år.

Økonomi

Et overveiende flertall av henvendelsene handler om økonomi. Men når det gjelder «rene» NAV-henvendelser ser vi noe nedgang i annet halvår i 2017. Det er rimelig å anta at dette har sammenheng med de overgangsbestemmelsene som ble vedtatt i Stortinget i mai 2017. Norsk Fosterhjemsforening har lagt ned et betydelig arbeid i dette.

NAV-saker

Spesielt i første halvår av 2017 har det kommet flere henvendelser fra fortvilte fosterforeldre som har fått krav fra NAV om tilbakebetaling av store summer fordi de etter NAVs regelverk har fått for mye utbetalt.

Reduksjon i ytelser fra NAV

Eksempler:

- Fostermor er gravid med termin om en mnd. Hun har fosterhjemsoppdraget. Mannen har søkt permisjon fra jobb i det offentlige. Barnevernet er villig til å overføre oppdraget til han, men NAV «godtar» ikke dette. Venter på svar fra NAV.
- Fostermor for sitt barnebarn på 2 ½ år ringer. Hun er minstepensjonist og har fått krav om tilbakebetaling av kr. 50.000,- til NAV pga. for mye utbetalt pensjon. Hun har også fått restskatt. Hun lurer på hva hun kan gjøre.
- En av fosterforeldrene har vært sykemeldt i litt over ett år og har nå fått avslag på arbeidsavklaringspenger fordi hun samlet får for mye inntekt når arbeidsgodtgjøringen tas med.
- Fostermor har vært frikjøpt 100 %. Hun skal nå gå ut i 50 % stilling. I påvente av dette har hun nå søkt arbeidsledighetstrygd. Hun har fått avslag med begrunnelse at hun må være villig til å ta full stilling og også være villig til å flytte dersom det er nødvendig for å komme i arbeid. NAV fastholder avslaget til tross for at hun har ansvaret for et fosterbarn.

<u>Arbeidsgodtgjøring og frikjøp</u>

Også dette året har mange fosterhjem ringt inn spørsmål som angår endringer i arbeidsgodtgjøring når man blir frikjøpt. Det ble for noen år siden en regelendring i kommunene som omhandlet arbeidsgodtgjøring for frikjøpte fosterforeldre. Fram til da hadde det vært vanlig at fosterforeldre beholdt sin KS dersom de underveis i plasseringen måtte bli frikjøpt fra sitt ordinære arbeid. Fremdeles er det mange fosterforeldre som ringer rådgivningen fordi de synes at dette slår feil ut. Deres argument er gjerne at de da ikke får ekstra betalt for å være fosterforeldre. Dette faktum kommer i tillegg til at de mister andre rettigheter ved frikjøp.

Eksempler:

- Fostermor er førskolelærer og jobber 80 %, 20 % frikjøpt. Barneverntjenestesten ønsker ikke lenger at hun skal være frikjøpt i 20 % og foreslår at hun sier opp 20 % av stillingen sin. Fostermor opplever dette som urimelig, ettersom hun er avhengig av full lønn
- I forbindelse med bytte av kontaktperson vil BV redusere godtgjøringen med 1 KS. Fosterforeldrene har de samme utfordringene med fosterbarnet som er 5 år.
- Fostermor er frustrert, BV har stoppet utbetalingen til fosterhjemmet selv om adopsjonen formelt ennå ikke er i orden.

- Hva er vanlig at fosterbarnet har med seg av klær og utstyr når de kommer til fosterhjemmet?
- Fosterforeldrene ønsker å bygge ut huset i samsvar med fosterbarnets behov. Hvor kan de få støtte til dette?
- BV vil bare betale en måned etter skriftlig oppsigelse, mener oppsigelsen har ligget i kortene og at fosterhjemmet må ha forstått dette
- Fostermor ble informert 31. 08 om at frikjøpet reduseres fra 100% til 50 % fra 1. sept.

Andre tema

Eksempler:

- I 2017 har vi fått flere henvendelser i saker der fosterbarnet har funksjonsnedsettelse. Noen barn er blitt plassert i fosterhjem før de er utredet og før en kjenner hvilke utfordringer funksjonsnedsettelsen kan medføre. I slike saker kan utfordringene lett bli større enn forutsatt. Noen av barna kan blir kasteballer mellom helse/habiliteringstjenesten og Barneverntjenesten. Noen av henvendelsene viser at individuell plan ikke alltid foreligger.
- Alle brev fosterforeldrene får fra BV er stemplet unntatt offentlighet. Gjelder dette også opplysninger om økonomi, det de mottar som fosterforeldre?
- Fosterbarn som ikke har fått nødvendige vaksiner, hvem kan bestemme om barnet skal vaksineres?
- Biologiske foreldre er uenige med fosterforeldre når det gjelder livssyn, hvem kan bestemme dette?
- Et Barnevernskontor i Oslo henvender seg om et barn som er plassert hos familie i Norge etter vedtak i barnets hjemland. Barneverntjenesten kan ikke gi veiledning i denne saken. De spør om Norsk Fosterhjemsforening kan påta seg denne oppgaven.
- Fosterforeldre har oppdaget at fosterbarnet på 12 år er aktiv på nettet. Hvilke muligheter har de til å begrense barnets tilgang til uheldige nettsteder?
- Fosterforeldre som har vært "utsatt for" svært ubehagelig oppførsel fra sakkyndig i forbindelse med utredning om besøksordning- finnes det en klageinstans?
- Besteforeldre med omsorg for to barnebarn. Fostermor er frikjøpt 60 %. De har fått avslag på avlastning og barnepass. Når de ber om dette svarer BV at dersom de ikke klarer det kan andre overta.

Samarbeid

Mange henvendelser fra fosterforeldre handler om vanskelig samarbeid og dårlig kommunikasjon med barneverntjenesten. Fosterforeldrene er oppgitte over å måtte bruke mye tid og energi på det vanskelige samarbeidet. De uttrykker også et ønske om mer og bedre

oppfølging og veiledning. Samarbeidet blir ekstra krevende da de stadig må forholde seg til nye kontaktpersoner.

Eksempler:

- Fosterforeldre opplever at det er sendt bekymringsmelding til barnevernet. Fosterforeldrene har kontakt med flere etater i kommunen da barnet har spesielle utfordringer. Denne meldingen kom etter at en nyansatt hadde uttrykt bekymring om fosterforeldrenes kompetanse i forhold til guttens behov. Ingen av de andre fagpersonene hadde tidligere stilt et slikt spørsmål. Situasjonen førte til store belastninger for familien.
- Fostermor ringer og er fortvilet. Fosterforeldrene hadde hatt et godt samarbeid med barneverntjenesten over flere år. Ny saksbehandler hadde vært på hjemmebesøk og hadde i ettertid alarmert sine kollegaer om at dette var en familie med store konflikter. Fostermor lurer på hva hun kan gjøre.
- En fosterfamilie har måttet forholde seg til 8 ulike kontaktpersoner. Fylkesmannen har opprettet tilsynssak. Fosterforeldrene vurderer å si opp avtalen dersom ikke samarbeidet bedrer seg og at de får bedre oppfølging.
- Fostermor ringer fordi hun er innkalt til møte på barneverntjenesten uten at hun får vite hva det dreier seg om. Hun er meget usikker og ukomfortabel med å ikke få vite dette.
- Fosterfar er sterkt kritisk til den behandling de som fosterforeldre får av barneverntjenesten. De får ikke referater fra møter, og de er også blitt nektet å ha med en person som de har tillit til på møtene.
- Fosterforeldre til fosterbarn med ekstra store behov tar kontakt med Rådgivningstjenesten. Fosterforeldrene er svært slitne. Samarbeidet fungerer dårlig og fosterforeldrene mistenker at barnevernet ønsker å få gutten flyttet til institusjon i stedet for å gi fosterfamilien avlastning, veiledning og oppfølging. Begge fosterforeldrene er nå uten avtale. Fylkesmannen er koblet inn og vil sette

<u>Flyttesaker</u>

Flytting kan skje enten ved at barnevernet sier opp avtalen med fosterhjemmet og flytter barnet, eller ved at fosterhjemmet sier opp. Det skjer også etter ønske fra barnet. Det er dessuten noen flyttinger som handler om tilbakeføring til foreldre. Altfor mange fosterbarn opplever ustabilitet ved at de blir flyttet mellom fosterhjem.

Eksempler:

- To fosterbarn har vært i flere fosterhjem og har nå bodd 3 år hos samme fosterfamilie. Det er nå besluttet at barna skal tilbake til biologiske foreldre. Beslutningen er tatt av

Barneverntjenesten til tross for at alle faginstanser inkludert kontaktpersonen mener dette ikke er til beste for barna. Fosterforeldrene lurer på om det finnes noen instans de kan kontakte i denne anledning.

- Fostermor har vært frikjøpt i to år. Barneverntjenesten har nå gitt beskjed om at hun vil få halvert frikjøpet. Dette har ikke vært diskutert og fostermor skjønner ikke på hvilket grunnlag dette er blitt gjort. Når hun kontakter barneverntjenesten og vil ta dette opp får hun beskjed om at hun bare må godta det eller så kan de flytte barnet.
- Fosterfamilien har tatt imot et lite barn uten tid til forberedelser. Det har vist seg at barnet har store omsorgs- og avlastningsbehov. Fosterforeldrene opplever at de må mase lenge og mye for å få på plass oppfølging og avlastning. Fosterforeldrene opplever kontakten med barneverntjenesten som svært krevende. De er redd for at barnet kan bli flyttet.

Fosterforeldres rettigheter

Fosterforeldre har svært begrensete partsrettigheter. De vurderes som oppdragstakere og mangler vern og rettigheter som arbeidstakere har.

Det har vært flere henvendelser dette året med spørsmål om fosterforeldres rettigheter i saker der det er samarbeidsproblemer og der fosterbarn er blitt flyttet uten fosterforeldres vilje. I flere av disse sakene er det grunn til å tro at fosterforeldrene kan få partsrettigheter. Dette vil gjelde i saker der fosterbarnet har vært i fosterhjemmet over tid, og dersom vedtaket er begrunnet i forhold i fosterhjemmet.

Eksempler:

- Fostermor som også er farmor spør: Barnet skal tilbakeføres til mor. Har hun partsrettigheter?
- Fosterforeldre er blitt innkalt til møte med barnevernet. De har fått oppsigelse og fosterbarnet er blitt flyttet. Jenta har bodd der i 7 år. Hvilke partsrettigheter har de?
- Fosterdatter på 15 år er hasteflyttet etter å ha klaget på fosterforeldrene. Fosterforeldrene er fortvilet og vet ikke hva som er blitt sagt om dem. Barnevernet har ikke gitt dem noen begrunnelse for flyttingen. Biologiske foreldre har fullt innsyn, men hvilke rettigheter har de?
- En fostermor ringer og spør om hvor hun kan finne informasjon om hva hun som fosterforelder har rett til å få av informasjon om saker som angår hennes fosterbarn, f.eks. en politisak?
- Fosterfar har fått vite at det for ett år siden var rettet mistanke mot fosterhjemmet om mulige seksuelle overgrep mot fosterbarnet. Saken ble den gangen henlagt og

fosterforeldrene ble ikke informert. Har barnevernstjenesten lov til å hemmeligholde en slik mistanke.

- Fostermor lurer på om hun kan få partsrettigheter når sak om tilbakeføring av hennes 12 år gamle fosterbarn skal opp i Fylkesnemnda. Fosterbarnet har bodd flere år i fosterhjemmet.

Avtaler:

Vi får også en del henvendelser der fosterforeldre opplever at barneverntjenesten bare endrer på avtalen uten at dette er drøftet på forhånd. Og også henvendelser der fosterforeldre ønsker å endre på forhold som f.eks. besøksordninger e.l., og opplever liten imøtekommenhet fra barneverntjenesten. Fosterforeldre kan også oppleve at barneverntjenesten har annen forståelse av inngåtte avtaler enn den fosterforeldrene har. Dette skjer bl.a. i saker der fosterforeldrene ikke får skriftlige referater fra møter.

Eksempler:

- Fosterforeldre har flere ganger bedt om møtereferat fra samarbeidsmøter. De har annen forståelse av hva som blir bestemt enn barneverntjenestens kontaktperson. Fosterforeldrene har derfor bedt om å ha med seg egen tillitsperson til neste møte. Dette har de fått avslag på.
- Fostermor er sliten og oppgitt over måten de blir behandlet på. barneverntjenesten gir bare beskjed om at de må stille opp uten å ta hensyn til fosterforeldrenes travle hverdag.
- Fosterforeldrene må stadig tilpasse seg når foreldrene ønsker å treffe barna. Det er hyppig kontakt og dette blir en tilleggsbelastning som sliter dem ut.

Ettervern

Det er store variasjoner fra kommune til kommune i forhold til hva slags oppfølgning ungdommer over 18 år i fosterhjem får. Det kommer mange spørsmål om hvilke rettigheter ungdommen har, spørsmål om hvordan man kan klage på manglende oppfølgning og tiltak. Spesielt ungdom med ulike funksjonsnedsettelser kan oppleve store vansker når det gjelder overgang fra barnevern til andre etater i kommunen.

Eksempler:

- Sterkt funksjonshemmet gutt på 17 ½ år. Fostermor har søkt om fortsatt å være fostermor i ettervernsperioden når gutten skal flytte til omsorgsbolig. Hun synes det er viktig å beholde kontakten.
- Eldste fosterdatter 19 år, får utgiftsdekning som skal dekke hybel hos fosterforeldrene. Fosterdatteren har et Nav-tiltak. Fosterforeldrene ønsker også fortsatt noe godtgjøring for å følge opp fosterdatteren. De mener det er behov for dette.

- Fosterfar ønsker å støtte fosterbarnet sitt i overgangen fra barn til voksen og ønsker at dette formaliseres blant annet i form av økonomisk kompensasjon. Gutten er ikke moden nok til å klare seg selv.

Samvær

Spørsmål om samvær som ringes inn handler ofte om at fosterbarnet ikke vil ha samvær med foreldre, men at de likevel tvinges til dette av barneverntjenesten. Vi får også henvendelser fra fosterforeldre som er fortvilet på barnets vegne over at de ikke får treffe søsken eller andre som de ønsker å ha kontakt med. Noen fosterforeldre opplever at samværene blir for hyppige og at de derfor får vansker med å planlegge familiens fritid. Noen opplever at barnet blir svært urolig etter samvær og ønsker derfor at samværet blir regulert til beste for barnet. Fosterforeldre opplever at de har små muligheter til å påvirke dette.

Forsikring:

Vi får fra tid til annen også spørsmål om forsikringer. Det gjelder muligheten for å etablere en avtale med Storebrand for å inngå avtale om pensjonssparing (tilleggspensjon). Alle medlemmer får denne informasjonen ved innmelding. Det er allikevel behov for å repetere denne informasjonen.

Andre eksempler:

- Fosterfar har fått opplyst at fosterbarnet ikke er inkludert i familiens reiseforsikring. Det betyr at fosterforeldrene må tegne forsikring spesielt for fosterbarnet. Hvem dekker denne utgiften.
- En fostermor ringer og forteller at fosterbarnet har forårsaket brann. Dette førte til skader på både inventar og på huset. Forsikringsselskapet krever egenandeler på 5000,- + 5.000,- som betyr totalt 10.000,- kr. Barneverntjenesten går med på dekke den ene egenandelen, mens fosterfamilien selv må dekke 5000,-. Fostermor finner dette svært urimelig og lurer på om dette kan være riktig praksis?

Adopsjon

De henvendelsene vi får på temaet adopsjon kan både handle om at fosterforeldre ønsker å adoptere fosterbarnet sitt og lurer på hvordan de skal gå fram, og at fosterforeldrene føler at barneverntjenesten ønsker å overtale dem til adopsjon. Noen bekymrer seg for hva slags oppfølging og hjelp de kan få etter at adopsjonen er et faktum.

Eksempler:

- Fosterforeldre ringer og vil vite hva slags hjelp og støtte de kan regne med dersom de velger å adoptere fosterbarnet.
- Fosterforeldre som var i ferd med å skrive under på adopsjonssak fikk beskjed om at de ville få godtgjøring kun en mnd etter at barnet var adoptert. Gjelder ikke vanlig oppsigelse i slike saker?

Spørsmål fra andre enn fosterforeldre.

Det kommer fra tid til annet spørsmål til rådgivningstjenesten fra andre enn fosterforeldre. Dette kan være spørsmål i forhold til hva som skal til for å bli fosterforeldre, studenter som ønsker innspill til problemstillinger og fagstoff. Vi får også henvendelser fra barneverntjenester, Bufetat, andre organisasjoner, fosterbarn, biologiske foreldre og journalister.

Avslutning:

Som rådgivere er det vårt inntrykk at mange av henvendelsene er kompliserte og sammensatte. Særlig gjelder dette saker der fosterforeldrene opplever samarbeidet med barneverntjenesten som vanskelig, samt saker der fosterforeldrenes manglende rettigheter får betydning for fosterhjemmets fungering.